

(3 Hours)

(Total Marks : 80)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.:**
- 1) Attempt **any TWO** questions from each **Section**.
 - 2) **Question No. 5** and **Question No. 10** are **compulsory**.

SECTION – I

1. Explain the relationship between Philosophy of Teaching and Teaching Styles. **(20)**
2. “Existentialism approach to education is aims at developing a self-conscious individual”. Justify with reference to educational implications of Existentialism. **(20)**
3. Critically evaluate Paulo Freire’s Philosophy of Education. **(20)**
4. What is understood by autonomy in Higher Education? Elaborate the factors that have contributed to autonomy in India. **(20)**
5. Answer briefly **any two** of the following : **(20)**
 - a) Contributions of National Institute of Open Schooling.
 - b) Aims, Curriculum and Methods of education according to Yoga Philosophy.
 - c) Role of ICT in professional development of a teacher.
 - d) Five basic approaches to Value Education.

SECTION – II

6. Explain the meaning, scope of Sociology of Education. Elaborate the functions of Education in the society. **(20)**
7. “Education and Culture are intricately connected”. Justify with reference to impact of Education on culture. **(20)**
8. How does Education help in the process of economic development? Illustrate. **(20)**
9. Elaborate the methods of teaching and curriculum pattern for educating world citizens. **(20)**
10. Answer briefly **any two** of the following : **(20)**
 - a) Student Control Ideology.
 - b) Role of Labelling Theory.
 - c) Conflict Theory of Social Stratification.
 - d) Need and importance of Non-Formal Education in India.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : ८०)

- सूचना : १) प्रत्येक विभागातून दोन प्रश्न सोडवा.
२) प्रश्न क्र.५ आणि प्रश्न क्र.१० सोडविणे अनिवार्य आहेत.

विभाग - १

१. अध्यापनाचे तत्त्वज्ञान आणि अध्यापन शैली यामधील संबंध स्पष्ट करा. (२०)
२. “शैक्षणिक ध्येय वैयक्तिक स्वजाणीव विकासासाठी अस्तित्ववाद दृष्टिकोन आहे”. अस्तित्ववादाच्या शैक्षणिक उपयोजना संदर्भात त्याचे समर्थन करा. (२०)
३. पाऊलो फ्रेरीच्या शैक्षणिक तत्त्वज्ञानाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा. (२०)
४. उच्च शिक्षणातील स्वायत्तता म्हणजे काय? भारतात स्वायत्ततेत योगदान देणाऱ्या घटकांचे सविस्तर वर्णन करा. (२०)
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर सविस्तर लिहा : (२०)
 - अ) राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय संस्थेचे योगदान.
 - ब) योगा तत्त्वज्ञानानुसार शिक्षणाची ध्येय, अभ्यासक्रम व शिक्षणाची पध्दत.
 - क) शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासात माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाची (आयसिटी) भूमिका.
 - ड) मूल्य शिक्षणाचे पाच मुलभूत दृष्टिकोन.

विभाग - २

६. शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा. समाजातील शिक्षणाची कार्ये सविस्तर लिहा. (२०)
७. “शिक्षण आणि संस्कृती आंतरिक जोडलेले आहेत”. संस्कृतीवर शिक्षणाच्या प्रभावासंदर्भात समर्थन करा. (२०)
८. आर्थिक विकास प्रक्रियेत शिक्षण कशाप्रकारे मदत करते? विशद करा. (२०)
९. जागतिक नागरिकांच्या शिक्षणासाठी अध्यापन पध्दती आणि अभ्यासक्रम आकृतीबंधाचे वर्णन करा. (२०)
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर सविस्तर लिहा : (२०)
 - अ) विद्यार्थी नियंत्रणाची विचारधारा.
 - ब) लेबलिंग सिध्दांताची भूमिका.
 - क) सामाजिक सारीकरणाची संघर्ष उपपत्ती.
 - ड) भारतातील न औपचारिक शिक्षणाची गरज व महत्त्व.

M.A. (PART – I)

:- EDUCATION :-

Advanced Educational Psychology

(Paper – II) (June-2019)

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. Attempt Four questions of which as No. 8 is Compulsory.

- Q.1** Explain the need and importance of Inclusive education in the Indian Context. **20**
- Q.2** Illustrate the use of Edward De Bono’s six thinking hats method in a classroom to enhance the thinking ability of students. **20**
- Q.3** Explain Goleman’s Theory of Emotional Intelligence. **20**
- Q.4** Describe the classical conditioning Theory of learning. State its educational implications. **20**
- Q.5** Explain the Vygotsky’s social development theory with special reference to its implications in the classroom. **20**
- Q.6** Define Educational Psychology? Explain the scope of Educational Psychology. **20**
- Q.7** Explain creativity and the stages of creativity. Describe the role of teacher in encouraging creativity. **20**
- Q.8** Write short notes on **(any four)** **20**
- Factor affecting interest
 - Types of Leadership
 - Concept of Motivation
 - Shri Avrobindo’s perspective of Personality
 - Contribution of behaviouristic school of Psychology
 - Steps of Behavioural Theory for self Modification

[वेळ: ३ तास]

[गुण: ८०]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. चार प्रश्न सोडवा. त्यामधील प्रश्न कर.८ अनिवार्य आहे.

- प्र.१ भारतीय संदर्भात अंतर्भूत शिक्षणाची आवश्यकता आणि महत्व स्पष्ट करा. २०
- प्र.२ मुलांची वैचारिक क्षमता वाढविण्यासाठी शिक्षक आपल्या वर्गात एडवर्ड डी बोनो यांच्या सहा वैचारिक टोप्याचा पद्धतीचा कसा वापर करू शकतील, सोदाहरण लिहा.. २०
- प्र.३ गोलमनची भावनिक बुद्धिमत्तेचा सिद्धांत स्पष्ट करा. २०
- प्र.४ अभिजात अभिसंधान उपपत्ती स्पष्ट करा. त्याचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा. २०
- प्र.५ व्यागोत्सकीच्या सामाजिक विकास उपपत्ती तिच्या वर्गातील उपाययोजनाच्या संदर्भात स्पष्ट करा. २०
- प्र.६ शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा. शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा. २०
- प्र.७ सर्जनशीलता आणि सर्जनशीलतेच्या अवस्था स्पष्ट करा. सर्जनशीलतेला प्रोत्साहन देण्यामध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. २०
- प्र.८ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) २०
- अ) अभिरुचीवर परिणाम करणारे घटक
- ब) नेतृत्वाचे प्रकार
- क) प्रेरणेची संकल्पना
- ड) श्री अरविंदो यांच्या व्यक्तिमत्व विषयक दृष्टीकोण
- इ) मानसशास्त्राच्या वर्तनवादी शाखांचे शिक्षणातील योगदान
- फ) स्व-परिवर्तनाच्या वर्तनवादी उपचार पद्धतीच्या पायऱ्या

(3 Hours)

(Total Marks : 80)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B. :**
- 1) Attempt any three from **Q.1 to Q.7.**
 - 2) **Q. 8 is compulsory.**
 - 3) **All questions carry equal marks.**

1. What is hypothesis? Explain various types of hypothesis with examples. **(20)**
2. What is variables? Explain the concept of extraneous variables with example. **(20)**
3. Explain the meaning and steps of educational research. **(20)**
4. Explain the meaning and characteristics of experimental research. **(20)**
5. What is reliability? Explain the Test-Retest method of estimating reliability. **(20)**
6. Select one topic for research in education and write various steps of research proposal. **(20)**
7. What is meant by qualitative data. Explain the principle of analysis of qualitative data. **(20)**
8. Write short notes on **any four** of the following questions. **(20)**
 - a) Bibliography
 - b) Evaluation of research report
 - c) Characteristics of ethnographic research
 - d) Errors in testing hypothesis
 - e) Item Analysis
 - f) Types of Probability Sampling

(मराठी भाषांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : ८०)

सूचना : १) चार प्रश्न सोडवा. त्यातील प्रश्न क्र. ८ अनिवार्य आहे.

१. परिकल्पना म्हणजे काय? परिकल्पनांचे विविध प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा. (२०)
२. चल म्हणजे काय? बाह्य चलाची संकल्पना उदाहरणासहीत स्पष्ट करा. (२०)
३. शैक्षणिक संशोधनाचा अर्थ व पायऱ्या स्पष्ट करा. (२०)
४. प्रायोगिक संशोधनाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (२०)
५. विश्वसनियता म्हणजे काय? विश्वसनियता काढण्याची चाचणी - पुर्नचाचणी पद्धती स्पष्ट करा. (२०)
६. शिक्षण संशोधनात एका टॉपिकची निवड करा आणि संशोधन प्रस्तावाच्या विविध पायऱ्या लिहा. (२०)
७. गुणात्मक माहिती म्हणजे काय? गुणात्मक माहिती विश्लेषणाची तत्वे आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा. (२०)
- ८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. (२०)
 - अ) संदर्भ ग्रंथ सूची
 - ब) संशोधन अभिकल्पाचा हेतू
 - क) मानववंश संशोधनाची वैशिष्ट्ये
 - ड) परिकल्पना परीक्षणातील त्रुटी
 - इ) विधान विश्लेषण
 - फ) संभाव्यता नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार

M.A. (PART - I)

-: EDUCATION :-

Teacher Education

(Paper - IV) (June-2019)

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt **any three** from **Q.1** to **Q.7**.
 2. **Q.8** is **compulsory**.
 3. **All** questions carry **equal marks**.

- Q.1 Explain the need of teacher education. Write changing context of teacher education in the global scenario. (20)
- Q.2 Elucidate teacher education in Pre - Independence India in relation to the Buddhist period. (20)
- Q.3 What were the recommendations of the Education Commission 1964-66 for Teacher Education? (20)
- Q.4 Elucidate the functions of MSCERT with relation to development of Teacher Education. (20)
- Q.5 Explain the teacher education programme at Pre - primary level with special reference to its objectives and structure. (20)
- Q.6 What is the concept of Autonomy? Elaborate various factors conducive for Autonomy? (20)
- Q.7 Define co - operative learning. Explain the concept of co - operative teacher education. (20)
- Q.8 Write short notes on **any four** of the following. (20)
- a. Functions of NCERT
 - b. Concept of e - teacher education
 - c. Features of globalization
 - d. Value based teacher education
 - e. Objectives of teacher education in US.
 - f. Principles of quality

मराठी अनुवाद

[वेळ: ३ तास]

[गुण: ८०]

- प्र.१ अध्यापक शिक्षणाची आवश्यकता स्पष्ट करा. वैश्विक स्तरावरील अध्यापक शिक्षणाचे बदलते संदर्भ लिहा. (२०)
- प्र.२ स्वातंत्र्य - पूर्व भारतातील अध्यापक शिक्षण बौद्ध काळाच्या संदर्भात विशद करा. (२०)
- प्र.३ अध्यापक शिक्षणासाठीच्या १९६४ - ६६ शिक्षण आयोगातील शिफारशी कोणत्या होत्या? (२०)
- प्र.४ अध्यापक शिक्षणाच्या विकासाच्या संदर्भात एम. एस. सी. ई. आर. टी. (MSCERT) ची कार्ये विशद करा. (२०)
- प्र.५ पूर्व प्राथमिक स्तरावरील अध्यापक शिक्षण कार्यक्रमाची उद्दिष्टे आणि संरचनेच्या संदर्भात स्पष्ट करा. (२०)
- प्र.६ स्वायत्तता संकल्पना म्हणजे काय? स्वायत्ततेस पोषक ठरणारे विविध घटक सविस्तर लिहा. (२०)
- प्र.७ सहकार्यात्मक अध्ययनाची व्याख्या लिहा. सहकार्यात्मक अध्यापक शिक्षणाचे घटक स्पष्ट करा. (२०)
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. (२०)
- अ. एन. सी. ई. आर. टी. (NCERT) ची कार्ये
ब. ई - अध्यापक शिक्षण संकल्पना
क. वैश्विकरणाची वैशिष्ट्ये
ड. मूल्य आधारित अध्यापक शिक्षण
इ. अमेरिकेतील अध्यापक शिक्षणाची उद्दिष्टे
फ. गुणवत्तेची तत्त्वे
